

ΤΟ ΡΩΜΑΪΚΟ ΑΡΦΑΒΗΤΑΡΙ

Με άνυπομονσία περίμενα τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ διαγωνισμοῦ γιὰ τὸ Ρωμᾶϊκὸ ἀναγνώσματάρι πού τώρα κ' ἐνάμιση χρόνον προκηρύχτηκε στὸ Νουμά. Χάρηκα, πού εἶδα στὸ 197 φύλλο τοῦ τῆν κρίση τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τίς παρατήρησές της πού εἶναι σωστές καὶ συνάμα λογικές. Οἱ παρατήρησεις αὐτές θά κάμουν καλὸ σ' ὅσους ἔλαβαν μέρος στὸ διαγωνισμό καὶ σὲ ἄλλους ἀκόμα πολλοὺς πού ἡ δημοτικὴ δὲν ξεδιαλέχτηκε ὁλοτελὴ στὸ κεφάλι τους ἀπὸ τὴν καθαρεύουσα. Γιὰ νὰ δώσῃ ἡ ἐπιτροπὴ τὸ βραβεῖο, ὁλόκληρο κιόλας, μὲ ὅλα τὰ ψεγάδια πού σημειώνει, θά πει πὼς τὸ βιβλίον εἶναι καλὸ καὶ ἀφοῦ εἶναι καλὸ ἡ ἰδέα μου εἶναι πὼς γλήγορα πρέπει νὰ βγεῖ σὲ βιβλίον καὶ πὼς ὁ Νουμάς πρέπει νὰ νοιαστῇ τὴν ἐγδοσή του· τὸ λέγω αὐτὸ γιατί ἡ πτυχία τοῦ σκοποῦ μας ἐξαρτᾶται καὶ ἀπ' τὸ τυπωμα τοῦ βιβλίου· τὸ ἀρφαβητάρι δὲν πρέπει ν᾿ ἔναι τυπωμένο σὲ μπακαλόχαρτο σὰν τ' ἀρφαβητάρια τῆς καθαρεύουσας. Πρέπει ν᾿ ἔναι σὲ καλὸ γυαλιστερό χαρτί καὶ οἱ ζουγραφίες χρωματιστές καὶ καλοτυπωμένες. Τὰ παιδάκια ἀγαποῦν τὰ στολιδία καὶ ξέρουμε καλὰ πὼς οἱ φανταχτές ζουγραφίες τὰ τραβοῦν. Κοντὰ σ' αὐτὰ λοιπὸν τὸ μάθημα γίνεται εὐκολο καὶ εὐχάριστο. Μιὰ τέτοια ἐγδοσὴ μπορεῖ νὰ κοστίζει κάμποσο, καὶ ἂν λείπουν παράδες νομίζω πὼς πολλοὶ θά πρόσφεραν. Ἀνὴ πρότασή μου γίνεῖ δεκτὴ γράφουμαι γιὰ 25 φράγκα. Ὁ φίλος μου Krishna εὐχαρίστως δίνει ἄλλα 25 φράγκα.

Θά σὰς πῶ τώρα γιατί ἡ ἰδέα τοῦ ἀρφαβηταρίου τῆς ζωντανῆς μας γλώσσας μ' ἐνθουσιάζει τόσο πολὺ καὶ θέλω νὰ τὴ σπρώξω. Ἀπὸ τὴ μέρα πού ἀφῆκα τὴν Ἑλλάδα μας καὶ εἶδα πὼς ἀνατρέφουν ἄλλου τὰ παιδάκια, κατὰ βάνα γιατί τὰ δικὰ μας ξέρουν τόσα λίγα πράγματα καὶ γιατί ἀκόμα κάνουν σὺντροφο τὴν ψευτιά καὶ τὴν ἀνελικρίνειαν. Ὁ τρόπος πού τοὺς μαθαίνουμε τὰ πρῶτα γράμματα δὲν εἶναι σωστός, τὰ βιβλία εἶναι γραμμένα χωρὶς μέθοδο καὶ σὲ τόση ἀνάποδη γλώσσα πού κάθε ἄλλο παρὰ ἀγαπητὰ μπορεῖ νὰ γίνουν σ' ἓνα παιδάκι.

Θά σὰς δηγήθῃ καὶ τί μοῦ συνέθηκε τίς προσάλλες πού ἔμουν στὰ βουνὰ γιὰ νὰ ξεσκάσω ἀπὸ τῆ ζίστα. Ἀπάντησα ἐκεῖ ἓνα ἀντρόγυνο Ρωμίου φίλου μου μὲ τὸ παιδάκι τους, ἓνα χαριτωμένο κοριτσάκι πέντε χρονῶν. Παιδάκια, Ρωμιοπούλα, τόσο μικρά νὰ μιλοῦν τῇ γλώσσᾳ τους, εἶναι πολὺ σπάνιο πράγμα ἰδῶ ὅζω καὶ μ' εὐχαριστοῦσε πολὺ νὰ παίρνω τὸ κοριτσάκι στὰ γόνατά μου συχνὰ καὶ νὰ τοῦ κουβεντιάζω γιὰ ὥρα. Γινῆκαμε μεγάλοι φίλοι καὶ συχνὰ ἐπειτὰ ἀπὸ τίς κουκλές της μοῦ εἰδειχνε τ' ἀρφαβητάρια της καὶ διασκεδάζε νὰ μοῦ συλλαβίζε καὶ νὰ μοῦ δείχνει τίς ζουγραφίες. Ὅλα τ' ἀρφαβητάρια της εἶταν Ἀγγλικά, σὲ μεγάλο σκῆμα μὲ 20 ἢ 30 φύλλα τὸ καθένα γεμάτα ἀπὸ ζουγραφίες πού ξεγοῦσαν τὸ μάθημα καὶ τὸ ἔκαναν εὐχάριστο. Μοῦ ἔκαμε ἐντύπωση ἡ μέθοδός τους καὶ μὲ τί εὐκολία τὸ κοριτσάκι μάθαινε ὀνόματα πού καλὰ καλὰ ὁ ἴδιος δὲν ἔξερα. Μιὰ μέρα εἶπα στὴ μητέρα της «γιατί δὲν τῆς παίρνετε καὶ ἓνα Ἑλληνικὸ ἀρφαβητάρι;» «Μὰ καὶ πού νὰ βρῶ ἓνα τῆς προκοπῆς;» μοῦ ἀποκρίθηκε. «Ὅταν ἔμουν στὴν Ἑλλάδα πῆρα ἓνα μὰ εἶταν τόσος σχολαστικὸς καὶ τόσο κακοτυπωμένο πού τὸ παιδί τὸ ἔπιανε παραπονοὺ ὅταν τοῦ τὸ διάβαζαν».

Σὰς βεβαιῶ πὼς ἡ Κυρία αὐτὴ οὔτε συλλογίστηκε ἐκεῖνη τὴ στιγμή τὸ γλωσσικὸ μας ζήτημα. Ἡ ζήτησις τῆς ἔδωσε ἀρκετὴ κρίση γιὰ νὰ καταλάβει πὼς τὰ παιδιὰ σχολαστικότητες δὲ θέλουν.

Βλέπετε, ἐκεῖνος πού ἔχει κρίση δὲν ἀνακατάνει τὸ πείσμα τῆς καθαρεύουσας μὲ τὸ σῦντροφο τοῦ σπιτιοῦ του. Ἀργότερα πού θά παραλάβουν οἱ δασκάλοι τὸ παιδί ἂς τὸ μάθουν τὴν πατριώτικὴ γλώσσα τοῦ Μιστριώτη—ἀφοῦ εἴμαστε καταδικασμένοι ἀκόμα σ' αὐτὸ τὸ σύστημα.

Ἐνὰ παιδάκι πού ἀνατράφηκε στὸ ἐξωτερικὸ καὶ ἀκούγει σπῆτι τοῦ τῆν ἀληθινῇ Ρωμᾶϊκῇ γλώσσᾳ—τὴν οἰκογενειακὴ καὶ ὅχι τὴ ντυμένη μὲ Κυριακάτικα ρούχα—θὰ ξεκαρδίζονταν ἀπὸ τὰ γέλια ἂν ἀκούγε τὴ μητέρα νὰ τοῦ διαβάζει στὸ ἀρφαβητάρι «νῆμα, θύρα, οἶνος, ἔδρα, οἶκος, ἄρτος» καὶ τὰ παρόμοια. Δὲν τὸ συζητῶ κἔν πὼς τὸ ἴδιο θά κάμουν καὶ τὰ παιδάκια στὴν Ἑλλάδα. Μ' αὐτοῦ βλέπει τὸ διορθῶμα τοῦ κακοῦ εἶναι πρόχειρο. Δὲ θέλει τὸ παιδί νὰ διαβάσει—τὸ περιμένει βούρδουλας, ἡ γωνιά, ἡ νηστεία καὶ ὅλα ἐκεῖνα τὰ μέτα πού καταστρέφουν τὸ χαραχτήρα τοῦ παιδιοῦ καὶ τὸ προετοιμάζουν κακὸ πολίτη. Τώρα ποῖός ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά» θ' ἀρνηθεῖ αὐτά; Ἐστὶ καταστρέφουμε τὰ παιδιὰ μας στὴν Ἑλλάδα. Τώρα κοιτάξτε πὼς ἡ καλὴ μέθοδος κάνει τὰ παιδιὰ μας στὸ ἐξωτερικὸ πῶς προκομμένα. Ἐχουν καλύτερο χαραχτήρα, οὔτε μιὰ ψευτιά, οὔτε πείσμα. Ξέρουν ἀκόμα περισσότερες γλώσσες· τὸ κοριτσάκι πού σὰς ἔλεγα μιλεῖ τέλεια Ἑλληνικά, Ἀγγλικά, καὶ Ἰνδιάνικα καὶ ξερεῖ ἓνα σωρὸ πράγματα πού οὔτε ὄνειρεύτηκαν οἱ συνομήλικές της στὴν Ἑλλάδα. Μονάχα ὅσους ἔχει πεισματώσει ἡ καθαρεύουσα δὲ θά παραδεχτοῦν πὼς εἶναι ἡ μέθοδος τῆς προκομμένης γλώσσας τους καὶ τίποτε ἄλλο ἢ αἰτία αὐτῆς τῆς διαφορᾶς. Ἐκεῖ πού ἄλλα ἔθνη προσπαθοῦν ν' ἀπλοποιοῦν τὰ βιβλία γιὰ τὰ παιδάκια, ἐμεῖς τὰ μπερδεύουμε καὶ τὰ κάνουμε δυσκολώτερα.

Νὰ γιατί ἀνυπομονῶ νὰ δῶ τ' ἀρφαβητάρι· θά κάμει μεγάλο καλὸ καὶ θά τὸ πάρουν πολλοί. Θ' ἀνοίξουν ἐπὶ τέλους τὰ μάτια τους.

Καλοῦνται 12/6/06.

ΞΕΝΙΤΕΜΜΕΝΟΣ

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΥΜΝΟΥΣ

Ο ΥΜΝΟΣ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ

Εὐγενικὸ φανέρωμα τῆς Ζήσης,
Ἦρδες σὰν ἥλιον ἀχτίδα νὰ ξεσπᾶν
Τὴν παγωμένην ἀπ' τὸ βοριά τοῦ μίσους
Καρδιά τοῦ ἀνθρώπου.

Πλούσια τὰ κάλλη τῆς ψυχῆς σου ἀφίνεις
Νὰ τὰ χαροῦν οἱ ξένοι καὶ οἱ δικοί σου·
Κι' ὅλοι γιὰ σένα γίνονται σὰν ἓνας
Γλυκαδερός σου.

Ὁραῖο τὸ ὄφρυον σταίνεις τῆς Ἀγάπης
Μὲς στὴν καρδιά σου καὶ καλεῖς μὲ λαῶρα
Καθένα ἐκεῖ νὰ σμίξῃ τῇ φωνῇ του
Στὴν πρόσευκὴ σου.

Στάπλοσκιό τῆς γαλήνης σου ὀνειρεῦτης
Νὰ γείρουν τῆς ζωῆς οἱ κουρασμένοι,
Νὰ σβῆσῃ στῶν ματιῶν σου τὴ βροχὴ
Τοῦ πόνου ἢ φλόγα.

Στὴν τρικυμία τοῦ κόσμου ἢ δικαιοσύνης
Λιμάνι ἀπόσπερο ἦρδε τὴν ψυχὴν σου
Καὶ γίνηκε κρυφὴ σου δόξα ὁ θεῖος
Τῆς πονεμένης.

Τὰ πλοῦτη, πού σκορπίζει ἡ Τύχη σ' ἄλλους,
Μάταια γιὰ σένα· Πλοῦτος ἀκριβὸς σου

Εἶναι ἡ χαρὰ πού νοιώθεις γιὰ τῶν ἄλλων
Τὴν εὐτυχία.

Ἀμόλευτο τὸ πέρασμά σου μένει
Ἀπ' τὸ φαρμακερὸ τοῦ φθόγου χνῶτο,
Κ' ὑψώνεσαι στὴν ἀγκαλιὰ τῆς Πλάσης
Σὰν ἄσπερος κρῖνος.

Πλάστῃς ζωῆς γλυκειᾶς καὶ ὀνειρεμένης
Μὲ τὴν ψυχὴν γιομάτην ἠρδῆς καὶ ἐσιάδης
Ἀγνάντια στὸν κακὸ τὴν ὁμορφιά της
Νὰ τοῦ γνωρίσῃς.

Καὶ σὰν τραγοῦδι ἀρμονικὸ ἢ φωνὴ σου
Ξεχύνεται, καλῶντας τὸν σιμὰ σου,
Τὴ θύρα τῆς Παράδεισου νὰ κρούσῃς
Γιὰ τὸ διωγμένο.

Κι' ἂν ἐνοιώσῃς τὴ λύσσα τοῦ θυμοῦ τοῦ
Ἄγρια νὰ πέφτῃ ἀπάνον σου, ἀπ' τὰ χεῖλη
Δὲ σούφυγε τὸ θεοτικὸ σου γέλιο,
Ἀβελ αἰώνιε.

Ὁκτώβριος 1905.

ΒΛΙΑΣ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝ Σ

ΚΟΡΦΙΑΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Φίλε «Νουμά».

Καὶ σήμερα παλὲ δὲν ἔχω κέφι γιὰ χαρούμενες κουβέντες. Παλὲ μὲ πόνον θά σοῦ μιλήσω, θά γκριψάσω λιγάκι, μὰ σ' εἶσαι καλός, θά μὲ συμπαθήσῃς καὶ δὲ θά μοῦ ἀρνηθῇς τὴ φιλοξενία σου. Τὸ ξέρω.

Διάβασα—εἶναι μέρες τώρα—στὶς Ἀθηναϊκές ἐφημερίδες, πὼς ὁ Κορσιάτης πρωθυπουργός, μιλώντας σ' ἓναν Ἰταλὸ δημοσιογράφον, εἶπε, πὼς στὸν τόπο του, στὸν καλὸ κόσμον δὲ μιλιέται παρὰ ἡ Ἰταλικὴ γλώσσα καὶ πὼς τὰ Ρωμᾶϊκα τὰ μιλοῦν μονάχα οἱ χωριάτες μας.

Δὲν τὸ πιστεύω—καὶ πὼς μποροῦσα νὰ τὸ πιστέψω;—καὶ περίμενα πὼς γλήγορα θά βλεπα μὲ κάποιαν ἐπίσημην ὑπογραφή τὴν διάψευση αὐτῆς τῆς κουβέντας. Μὰ δὲν εἶδα τίποτα. Λοιπὸν εἶναι ἀλήθεια; Ἀσμένοντες τόσο ὁ Γ. Θεοτόκης, πού εἶναι πρωθυπουργός στὴν Ἑλλάδα καὶ πὼς γιὰ τοῦτο—ναί, μονάχα γιὰ τοῦτο—κάθε του λίσση εἶναι ἐπίσημη, καὶ ἔτσι μιλώντας σὲ δημοσιογράφον τοῦ ἔθνους ἐκεῖνου, πού μὲ τὴν μεγαλύτερη ἀφέλεια ἔγραψε στὸ χάρτη τὴν Κέρκυρα Isola Italiana, ἔπρεπε νὰ φανῇ περισσότερο ἀληθινὸς καὶ περισσότερο πατριώτης ἀπὸ ἄνθρωπος τοῦ σαλονιοῦ;

Ξέρουν ὅλοι, πὼς ὁ Θεοτόκης δὲν πολυδιχάζει, μὰ νὰ μὴν ξέρῃ πράγματα πολὺ, πολὺ ἀπλὰ ὅπως εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ τόπου του καὶ ἡ ἱστορία τῆς γλώσσας του, φαίνεται ἀπίστευτο, ἂν καὶ ἀληθινόν. Ἐμεῖς ὅμως, φίλε Νουμά, στὴν Κέρκυρα μιλοῦμε ὅλοι τὰ Ρωμᾶϊκα καὶ τὰ μιλοῦμε μὲ καμάρι· ἂν ξέρουμε τὰ Ἰταλικά καὶ ἂν μὰς ἔμειναν μερικὲς Ἰταλικὲς λέξεις, τοῦτο εἶναι γιὰτί σταθῆκαν χρόνια οἱ Βενετσιάνοι στὰ Ἐφτάνησα καὶ ὅπως οἱ Τούρκοι στὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, ἔτσι καὶ κείνοι δὲν μποροῦσαν παρὰ νὰ μὰς ἀφήσουν κατί.

Ἴσως ὁ πρωθυπουργός νὰ μὴν ξέρῃ, καὶ γιὰ τοῦτο θά τοῦ τὸ μάθουμε, πὼς στὴν Κέρκυρα ἀπὸ τὸ 1854 εἶχαμε Ἑλληνικὸν Παρθεναγωγεῖο τέλειον τοῦ Κ. Ζαβιτζιάνου, πού ἰδρύθηκε γιὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, πού εἶχε γιὰ καιρὸ διακοπῇ ἀπὸ τοὺς Ἀγγλους, ὅπου ὅλα τὰ κορίτσια τῶν καλῶν οἰκογενειῶν καὶ διδασκλήκανε καὶ ὅπου ἡ Ἑλληνικὴ γλώσσα εἶχε τὴν πρώτην θέσιν καὶ κατόπι οἱ ξένες. Τὸ σχολεῖο κείνο κράτησε ὡς τὰ